

PSAL SE ROK 1968 - VIII.

PĀjtek, 11 Āervenec 2008

Zastavil jsem se uprostřed mostu pátes Āeku a opĀel se rukou o zábradlí. Pohlédl jsem dolů do zelenavé vody a v zamyšlení se díval, jak pode mnou tiše plynoucí Āeka zpívá melodii svých vlnek, zřetelných Āerstvým vĀ. PĀmo vedle mé dlaně, na dĀevĀném zábradlí, bylo vyryté srdíčko. Krátce jsem se na ně zahledl, pohladil je, a ukazováčkem zlehka opisoval jeho kontury.

Obrysy srdce ve dĀevĀ u¾ nebyly tak ostré jako tenkrát. I na nich se podepsal zub Āasu. Tak pĀesně tady se to tehdy stalo... * * * Psal se srpen 1968. Já tučil, Āe to pĀijde. V Rusku byl carem Brežněv a kdy¾ se naivní Dubček na setkáních s ním choval jako malý uličník, kdekomu bylo jasné, Āe Leonid se s ním mazlit nebude. Jako zpravodajci jsme měli své lidi i na druhé straně a tím i pĀístup ke snímkám z amerických vojenských satelitů. Nelhaly. Oci jsme se v beznadějně pasti, kdy¾ se k našim hranicím ze všech stran hrnuly armády Varšavské smlouvy. Boj kočky s myšmi byl pro nás pĀedem prohraný. A každému bylo jasné jako facka, Āe světové velmoci pro nás nehnu ani prstem. Aby se neĀeklo, do Kremle pĀijde pár protestních diplomatických nót a to bude tak všechno. Šéf sekce nás stáhl z akce u¾ 19. srpna večer a posledním letadlem z londýnského letiště Heathrow nás poslal domů. A u¾ za dva dny jsem nestačil zírat, jak na pĀistávací dráhu brněnského letiště sedá jeden obřím Antonov za druhým. Byly jich desítky. Největší kurevský omyl ruské zahraniční politiky dvacátého století naplňoval nářky a krutý osud. Nejhorší byl ten první týden, kdy všem tekly nervy a v desítkách nesmyslných stětí umírali první lidé...

V našem městě byla velká část ruských vojenských jednotek z hygieny dĀvodĀ dislokovaná kolem bĀehĀ Āeky. Měl jsem volno a spolu s mladším bráchrám jsme se vydali cestíčkou podél vody prohlédnout si ležení vojáků. Nákolik z nich si na bĀehu Āeky pralo své osobní svrčky a onuce. Byli všichni vychrtlí, na kost vyholení mladí kluci s uhrovitými tvářemi. Kdy¾ jsme je míjeli, plachýma očima se na nás bojačnĀ dívali, Āe jim krademe i to malé soukromí uprostřed jejich propocených a špinavých svrčků.

V trávníku vedle cesty jsem pozoroval nějaký pĀedmĀt a zvědavě jsem k němu pĀistoupil. Byl to zelený oválný filtr c masky. TutovĀ to byl drahý ostrý filtr, protože pro Rusy to byl válečný stav. Zvedl jsem filtr, za chvíli se s ním hrál a spolu s bráchrám jsme pomalu minuli skupinu diskutujících ruských dĀstojníků. Zabráni do hovoru, ponechali nás projít bez povšimnutí a my s bráchrám jsme se blížili k mostu, za kterým začíná naše městská čtvrť. Vstoupili jsme na most. Vtom za našimi zády jako bílé lehlo několik ostrých povelů. Za námi se rychle vydali dva vojáci, nepochybnĀ pro ten filtr do masky. Těsně pĀedtím, než nás vojáci dostihli, jsem filtr hodil pátes zábradlí do Āeky, pokročili jsme s bráchrám dál v chůzi po mostě. Vtom vzduch prořzl ostrý výkřik: "Stoj!" Ale my jsme nedbali a šli jsme dál, jakoby se nechumelilo. Mozkové závity se mi rozbíhly na plné obrátky. Mít tak u sebe svou soukromou devítku Parabellum, nemĀli by ani tu nejmenší šanci. Ne¾ by stačilo sáhnout po samopalech, ten strašlivý kanón by je hodil dobré dva tři metry dozadu.

Ale ti ostatní by z nás potom své samopaly beztak udělali fašistů. Ještě jsem svou krochou nechal doma, stejně tak i slušební placku s osobním podpisem ministra vnitra. Obě slušební zbraně jsem obě měl v práci a u sebe jsem měl jenom oběanku s kamuflovaným razítkem výzkumáku, takže Āádná sláva. Kdoví, možná právně některý z těch ruských vojáků mĀ dneska dopoledne kontroloval, kdy¾ jsem tudý projížděl slušebním vozem. Uniforma krade tvář, mohl to být kdokoli z Stašila mi jediná kouzelná věta, pronesená rusky a vojáci, s očima plnými posvátné úcty, mĀ nechali projet i bez kontroly mého slušebního auta, prošpikovaného setsakramentsky drahou elektronikou. Ale to bylo ráno a teĀ se naše role vyměnily. TeĀ jsem Āadový obĀan se vším všudy a oni si se mnou mohou dělat, co chtějí.

Vtom se ozval zvuk natahovaného závĀru samopalu. Oba jsme zkamenĀli. Jestli někdo uvažuje, co všechno mu probĀhlo hlavou ve vteřině, pĀedcházející smrti, tak to Āeknu úplně pĀesně. Nic. Naprosto nic a hlava je prázdná v očekávání, Āe za vteřinu pĀijde konec... Podíval jsem se na dĀevĀné zábradlí mostu a zahlédl tam vyryté srdíčko. Kdo a komu je tam z lásky vyryt? To jediné mi blesklo hlavou v očekávání té pĀišerné pecky, která bude znamenat konec... Všichni Āas se v tu chvíli zastavil. I ptáci pĀestali zpívat a nastalo neuvĀitelné ticho ruštiny; enĀ jenom různé míry blížících se vojáků. Ale nestalo se nic, vĀbec nic. Ti dva nás pod náměstí samopaly dovedli zpátky k dĀstojníkům. "Pašem vy éto brósilil v rek?" pustili se do nás nejstaršími z nich. Ostatní dĀstojníci mlĀeli a jen pĀihlĀeli. UrĀitĀ to byl politruk, jejich slovo mĀlo u Rusů odjakživa největší autoritu. A já ho ještě drze provokoval: "Co Āe jsme brousili?" Tvrdil jsem mu, Āe nerozumím rusky. Právě pistoli v pootevĀeném pouzdĀe a levou rukou mi rozĀílenĀ šermoval pĀed obliĀejem. Jeho pĀisné šerm si mne pozornĀ prohlížel, jakoby mi chtĀly nahlédnout a¾ hluboko do duše. ChtĀl, abych pro potápĀjící se fi doplaval a já se mu snažil vysvětlit, Āe neumím plavat. Mezitím filtr nabral vodu a zmizel nenávratnĀ pod hladinou Āeky. DĀstojník, s varovně vztyčeným ukazováčkem, nám Āekl ještě pár slov a se zamračeným pohledem nás nechal odejít.

Oddychli jsme si. A¾ po chvíli jsme si s bráchrám oba uvĀdomili, jak málo chybĀlo a bylo po nás. Rusové tehdy stĀileli i za daleko malichernější věci. Našiv jsme zĀstali jen díky rozvaze dĀstojníka, co se mnou komunikoval. Narodil jsem se tehdy podruhé a Āíkal jsem si, Āe jednou to budu vyprávĀt svým vnukům a uká¾u jim to místo, kde jsem kdysi pĀešil svou smrt... * * * Pak se Āíkalo, Āe Rusové sami zastĀelili pár svých vojáků za jejich proĀes kvĀli úplavci, aby nenakazili ty ostatní. Uprostřed staré zástavby našimi čtvrti je pahorek a na jeho vrcholku jsou hroby několik rudoarmĀjců, kteří tu padli na konci druhé světové války. Āivotní náhody jsou nevyzpytatelné. Kdy¾ v osmašedesátém jeden z vojáků, kteří tu tábořili, zjistil, Āe je poblíž obce, kde je pochován jeho vlastní otec, šel k hrobům poklonit se jeho památce. Kdy¾ se vrátil ke své jednotce, byl pro dezerci zastĀelen... Spolu s ostatními ruskými vojáky je zahrabán za Āekou, v těch Bohem zapomenutých místech. Dneska si na to nikdo u¾ ani nevzpomene. V těch místech se chvĀjí osikové keĀe a uplakané větve starých vrb se tam smutnĀ sklánĀjí k vodní hladině.

Vzdychl jsem a poušmál se. V životě jsou pocity, které se nezapomínají a nepotĀebují svá pojmenování. Naposledy jsem pohladil bĀškem prstu srdíčko, vyĀezané kdysi z lásky do dĀevĀného zábradlí mostu. A napadlo mne, Āe

vnukům raději ani nepovím. Stejně se o tom jednou budou učit ve škole. Dost už bylo toho věšného připomínání válek. Nadešel čas, kdy je třeba začít o tom mluvit. Aby všechny děti světa se mohly už jenom smát... Anquetil